

VOJENSKÁ DOKTRÍNA, PŘESTAVBA A PŘÍPRAVA KÁDRŮ

Při ujasňování konkrétních úkolů, které vyplývají z podstaty vojenské doktríny pro přípravu kádrů naší armády, jako jednoho ze základních předpokladů její celkové připravenosti, je nutné tyto otázky řešit v těsné návaznosti na probíhající přestavbu naší společnosti i armády. V žádném případě nelze od sebe oddělit tyto dva zásadní úkoly, jež rozhodujícím způsobem ovlivňují další vývoj a život našich vojsk. Vážným impulsem ke zrychlení přestavby celé společnosti i ČSLA se staly závěry 9. a 10. zasedání ÚV KSČ a jejich postupná realizace v armádě. Jejich rozpracování přispívá současně i k realizaci nových požadavků vojenské doktríny členských států Varšavské smlouvy.

Rozhodující úlohu při řešení všech těchto úkolů musí mít v naší armádě **velitelský sbor**, na jehož morálně politickém uvědomění a vojenskoodborném myšlení bude záviset plnění zásadních úkolů při zvyšování bojové pohotovosti armády v rámci plnění závěrů XVII. sjezdu KSČ a všech úkolů přestavby naší společnosti i ČSLA.

Chci ukázat na některé problémy **přípravy velitelského sboru**, které by měly být sladěny s novými názory na možný charakter příští války, požadavky vojenské doktríny a s probíhající přestavbou.

Jsem si vědom, že v některých případech jde o subjektivní názory, které nebudou v souladu s obecnými platnými zásadami, ale domnívám se, že je možné v časopise Vojenská mysl zaujmout stanoviska, která nejsou plně poplatná oficiálním názorům. Vždyť již na rozšířeném zasedání redakční rady k 35. výročí časopisu Vojenská mysl dne 12. 5. 1985 bylo zdůrazněno, že Vojenská mysl je teoretický časopis a uveřejňované články nemusí být v souladu s oficiálními stanovisky, ale mají obsahovat vlastní názory autorů. Domnívám se, že probíhající přestavba tento názor jen zvýrazňuje.

Myslím, že přestavba v armádě může být úspěšně uskutečněna jen tenkrát, jestliže se za ni plně postaví velitelský sbor, který se musí především soustředit na zásadní **změny stylu práce a dosavadních někdy šablonovitých metod**. Tento požadavek již několikrát zdůraznil ministr národní obrany ve svých vystoupeních, jak při přípravě naší armády k XVII. sjezdu KSČ, tak i na aktivech a shromážděních, které konkretizovaly plnění závěrů XVII. sjezdu KSČ v podmínkách ČSLA.

Vliv vojenské doktríny na přípravu kádru

Z obranného zaměření vojenské doktríny členských států Varšavské smlouvy vyplývají v podmínkách naší armády nové požadavky na přípravu kádru. Hlavní úkoly v přípravě velitelů a štábů operačních a taktických velitelských stupňů jsou určovány každoročně Rozkazem ministra národní obrany ČSSR pro přípravu vojsk ČSLA na výcvikový rok. Jejich konkretizace je pravidelně upřesňována ve Směrnici pro operační a mobilizační přípravu v daném výcvikovém roce a Organizačně metodické směrnici pro přípravu pozemního vojska ve výcvikovém roce.

Přípravu velitelů a štábů na základě doktrinárních závěrů, je zapotřebí orientovat především na skutečnost, že hlavním způsobem bojové činnosti ozbrojených sil v počátečním období války budou jejich odvetná opatření s cílem odrazit agresi. To vyžaduje v přípravě generálů a důstojníků prosadit vzrůstající **roli obrany zvláště na počátku války** a odstranit její dosavadní podceňování. Současně je zapotřebí celou přípravu zaměřit na vedení obranné bojové činnosti s následujícím přechodem do protiútoků ke zničení nepřítele. To vyžaduje učit velitele a štáby aktivnosti v obraně a rychlém přechodu do rozhodné činnosti po úspěšném odražení agrese nepřítele.

Vycházejí z těchto požadavků doktríny mám za to, že bude potřebné v operační přípravě velitelů a štábů mnohem hlouběji zvládnout teoreticky i prakticky celou **problematiku vedení obranných operací**, rozpracovat nejvýhodnější **varianty bojového použití** svazků a útvarů v jednotlivých druzích bojové činnosti a více se zaměřit na **organizaci součinnosti, velení a všestranné zabezpečení** operací a bojové činnosti. Dále bude účelné stanovit konkrétní **obsah a rozsah bojové dokumentace** na všech stupních při plánování obranné operace a boje, zpracovat a upřesnit **metodiky práce** velitelů a štábů, zejména obsah a formy informačních zpráv a návrhů jednotlivých funkcionářů štábů. **Štábní nácviky** by měly být organizovány během celého výcvikového roku podle jednotného zámyslu, aby vytvořily podmínky ke sladění práce štábů a prohloubily znalosti reálných bojových úkolů a současně podrobně rozpracovaly potřebnou dokumentaci.

V bojové přípravě velitelů a štábů by bylo vhodné podrobně rozpracovat a ujasnit způsoby učení obrany a jejího vedení na taktických stupních s důrazem na

její aktivnost, manévrovost, protitankovou odolnost a všestranné zabezpečení. Příslušní velitelé by si měli důkladně prohloubit znalosti terénu v zájmových prostorech v obranných pásmech, na úsecích a v rajónech.

Současný stav a některé problémy přípravy kádrů

Posudme nejprve některé **terminologické problémy** dané oblasti. V dosavadní praxi jsou běžně používány pojmy jako velitelská příprava, příprava generálů, důstojníků a praporčků apod. Dosud jsou platné dva dokumenty, které pojednávají o přípravě velitelů a štábů. V roce 1983 byla novelizována pomůcka Vševojsk-51-12 – Formy a metody přípravy vševojskových velitelů, štábů a jednotek taktického stupně. Pro operační stupně platí již od roku 1961 pomůcka – Plánování a řízení přípravy generálů a důstojníků vyšších štábů v ČSLA (Sm-oper-2). Kromě toho jsou vydány Programy velitelské přípravy velitelů motostřeleckých a tankových jednotek.

Při stručném jejich porovnání je zřejmé, že každý vychází z jiného pojetí a z jiných základních cílů, které byly vydáním zmíněného dokumentu sledovány. Tak např. pomůcka Vševojsk-51-12 v zásadě je rozdělena do dvou částí, z nichž v první jsou uvedeny formy přípravy a druhá charakterizuje výcvikové metody.

Pomůcka Sm-oper-2 uvádí v první části úkoly přípravy, v další stanoví její formy a zásady pro řízení přípravy generálů a důstojníků vyšších štábů. Vojskový terminologický slovník (Naše vojsko 1966, s. 305) definuje velitelskou přípravu jako „součást přípravy generálů, důstojníků, praporčků a poddůstojníků k zvýšení odborných a všeobecných znalostí“, zatímco obě pomůcky tohoto termínu nepoužívají.

Zamyslíme-li se nad používanými termíny, naskytá se např. otázka **vhodnosti pojmu příprava velitelů a štábů**, která se týká všech generálů a důstojníků, přestože řada z nich není zařazena (mírově ani válečně) na funkcích velitelů. Obdobně i pojem **velitelská příprava** svým názvem naznačuje, že se důstojníci připravují na funkce velitelů bez ohledu na jejich reálné předurčení nebo funkční zařazení.

Z platných pomůcek, výcvikových dokumentů a terminologického slovníku vyplývá, že pojmový aparát v přípravě generálů a důstojníků není sladěný. To v praxi vede i k tomu, že řada prací, které pojednávají o dané problematice, se snaží vysvětlit obsah jednotlivých forem přípravy, jako jsou letučky, skupinová cvičení, štábní nácvik apod., přestože toto je stanoveno v platných pomůckách.

Jsem toho názoru, že by bylo účelné **sjednotit používané termíny a upřesnit způsob organizace přípravy generálů, důstojníků a praporčků**. K tomu je vhodné **vydat jednotný předpis**, který by stanovil hlavní zásady přípravy, určoval její metody i formy a konkretizoval zvláštnosti pro taktický i operační stupeň velení. Současně by mohl obsahovat zásady pro přípravu a řízení jednotlivých druhů cvičení, včetně

spojeneckých (pro něž byl vydán zvláštní předpis), zásady přípravy a činnosti ředitelství cvičení, rozhodčí služby a dalších orgánů.

Myslím, že v dosavadní praxi v přípravě velitelů a štábů přetrvává určitá schematičnost, poplatná dřívějším letům. Kvantita převažuje nad kvalitou, málo jsou hledány nové metody a formy, které odpovídají současnému a především perspektivnímu rozvoji vojenství. Často je vyžadován široký rozsah znalostí a stále se prosazuje teorie širokého univerzalizmu bez ohledu na konkrétní předurčení důstojníků pro jednotlivé stupně velení a skutečné potřeby práce v poli.

Příprava generálů a důstojníků je plánována na výcvikový rok obdobným způsobem jako veškerá opatření bojové a politické přípravy.

Soudím, že dosavadní systém plánování a řízení přípravy generálů a důstojníků bude zapotřebí přehodnotit a přiblížit současnému stavu úrovně vědeckotechnického rozvoje i požadavkům možné války. Bude účelné vytvořit **dlouhodobý program přípravy** a cílevědoměji rozvíjet znalosti a návyky důstojníků. **Plánování** by mohlo být **střednědobé** s výhledem nejméně na 3 až 5 let a **krátkodobé** – roční. Bylo by vhodné, aby krátkodobé plánování přihlíželo k současným názorům na vedení operací a boje, k předurčení jednotlivých důstojníků a připravovalo je současně i na funkce o jeden stupeň výše. Dlouhodobý program by mohl zahrnovat i přípravu budoucích důstojníků na vojenských školách a akademiích i požadavky na rozvoj vojenství v dalších 5 až 10 letech.

Některé zkušenosti Sovětské armády

V sovětském vojenském odborném tisku probíhala v posledních letech široká výměna názorů k problémům přípravy velitelů a štábů, na které se podílela řada významných funkcionářů a zkušených pracovníků z vojsk i vojenských škol. V této diskusi bylo zdůrazněno, že v souladu s rostoucími nároky na zvyšování bojové pohotovosti ozbrojených sil značně vzrostly požadavky na přípravu kádrů, zejména na profesionální připravenost velitelského sboru. Tato skutečnost vyplývá ze stálého zostřování agresivity našich nepřátel a z toho plynoucích požadavků na obranyschopnost armád členských států Varšavské smlouvy, z růstu tempa vývoje nové bojové techniky a ze změn organizačních struktur vojsk. Bylo konstatováno, že **teorie a praktické rozpracování otázek metodiky přípravy velitelů, štábů a vojsk zaostává o několik let** za úrovní rozvoje vojenského umění a vyžaduje další zdokonalování.

Poukazuje se na tu skutečnost, že zatím je snaha přistupovat k řešení nových problémů ze **starých pozic** a že bude **zapotřebí** velmi intenzivně přikročit k teoretickému zdůvodnění a metodickému rozpracování moderních forem výuky na vojenských školách i u vojsk s cílem dovedně spojit hluboké teoretické znalosti s efektivní praktickou přípravou kádrů. Jedině to může ovlivnit zvýšení profesionální připravenosti velitelského sboru.

Na základě analýzy charakteru příští možné války mnozí důstojníci jsou toho názoru, aby byly stanoveny určité obecné **požadavky na přípravu** budoucích velitelů, jako např.:

- znalost principů vedení soudobého boje, zvládnutí základních taktických zásad, které jim umožní v boji vybrat optimální variantu bojové činnosti podřízených,
- umění dobře zvládnout techniku a zbraně a využít je k dosažení stanovených cílů,
- přijímat v krátkých časových lhůtách správná rozhodnutí v podmínkách nedostatečného množství potřebných informací o činnosti nepřítele a vlastních vojsk,
- znalost automatizovaných systémů velení a jejich správné využití v podmínkách radioelektronického boje nepřítele,
- schopnost zvládnout nové generace zbraní a techniky, umět využít jejich vlastností a dovést organizovat efektivní přípravu vojsk.

V této široké výměně názorů bylo mimo jiné navrhováno, že bude účelné upustit od dosavadního způsobu přípravy úzkých vojenských specialistů a nahradit je všestranně vzdělanými odborníky, kteří budou mít vysoké intelektuální znalosti, široký rozhled, schopnost samostatného studia, získávání nových poznatků vědy a techniky a tvůrčí myšlení. Takový nový typ důstojníka by se měl rychle adaptovat v nových, dynamicky se měnících podmínkách vojenské služby i bojové činnosti.

Realizace tohoto návrhu by znamenala přehodnotit programy výuky ve vojenských školách s jejich větší orientací na všeobecné, technické a společensko-politické předměty. Podle této představy by měl být moderní velitel typ člověka, který je sice vojenským odborníkem, ale současně vysoce schopným pedagogem s hlubokou znalostí lidského charakteru, který si dovede najít společný jazyk s podřízenými, dovede vést a formovat vztahy mezi lidmi a vytvářet soudružské klima u jemu podřízeného kolektivu.

Celý systém plánování by měl vést ke **zvýšení kvality** profesionální přípravy velitelského sboru. K tomu je navrhováno, aby byl každoročně zpracován **společný zámysl cvičení**, podle něhož se budou uskutečňovat nácviky i vlastní velitelsko-štábní i taktická cvičení. **Doporučuje se na velitelských shromážděních a zaměstnáních** řešit jen malý počet otázek, které budou postupně metodicky procvičovány a na tato zaměstnání nezahrnovat řadu zásadních problémů, které nelze solidně procvičit. Dále je navrhováno, aby při organizaci školení podřízených byla vždy skutečně dodržena zásada, že každý **velitel školí své podřízené** a jednotlivé učební skupiny by měly být vytvářeny racionálně tak, aby bylo přihlíženo ke stejné úrovni připravenosti účastníků a k jejich funkčnímu zařazení, které by podle obsahu mělo být navzájem blízké nebo společné.

Větší část vyčleněného času (asi 70 %) by měla být věnována na **praktickou část zaměstnání** s cílem zdokonalovat jejich návyky a plnění povinností, jako jsou počty, přijetí a zpracování rozhodnutí, rozpracování bojových dokumentů atd., což

má každý plnit jak individuálně, tak i v kolektivu správy nebo oddělení, na jednotlivých místech velení apod. **Velitelská shromáždění** by měla být většinou vedena formou válečných her, nácviků, skupinových cvičení a letuček, které by měly být zásadně dvoustupňové. Z hlediska perspektivy služebního růstu a požadavků boje je účelné věnovat jednu třetinu plánované doby přípravě důstojníků o jeden stupeň výše.

Rozhodující by měla být **aktivní forma přípravy** důstojníků, jako jsou zaměstnání v terénu, na místech velení se spojovacími prostředky s praktickým řešením otázek velení vojskům a bojového použití zbraní v podmínkách REB.

Kromě toho je navrhováno **přehodnotit základní formy a metody profesionální přípravy** tak, aby byl maximálně přiblížen proces výuky charakteru soudobé války, přičemž vedoucí místo musí mít operačně taktická a taktická příprava. V profesionální přípravě by měly převažovat aktivní formy a metody jednotlivých zaměstnání, jako jsou semináře, diskuse zaměřené k důležitým problémům a naopak počet teoretických přednášek a informací by měl být snížen na minimum, pouze k objasnění zásadních nových otázek.

Na cvičeních by neměla být pozornost zaměřena zpravidla pouze jen na přípravu rozhodnutí, zpracování plánovací dokumentace a jejich zdůvodnění, ale je nezbytné **podrobně rozpracovat otázky praktické přípravy boje a operace**, zejména na organizaci součinnosti a všestranné zabezpečení bojové činnosti vojsk.

Sebelépe organizovaná velitelská příprava je nemyslitelná bez **samostatného studia** všech generálů a důstojníků, která by měla tvořit jednu ze základních forem zvyšování profesionální připravenosti.

Samostatnou práci je zapotřebí usměrňovat podle studijních plánů, zaměřit na zvýšení politických, operačně taktických, vojenskotechnických a speciálních znalostí a praktických návyků. Jednou z forem jsou **individuální úkoly důstojníků a generálů, zadávané jejich nadřízenými na jednotlivá výcviková období. Po splnění úkolu je třeba práce kriticky zhodnotit a na besedách je s každým projednat a vyhodnotit.**

Podle některých názorů je žádoucí více dbát o praktické využívání nových progresivních metod přípravy, jako je programové vyučování s cílem zintenzivnit učební proces a více jej racionalizovat.

K úrovni pedagogického sboru ve **vojenských školách** jsou připomínky v tom smyslu, že je zde sice vysoce připravený vědecký a pedagogický potenciál, avšak mnozí z těchto pracovníků nemají dostatek soudobých zkušeností od vojsk a ve své práci podléhají určité šablonovitosti, která je odrazem jejich dlouholeté činnosti ve školách.

Z toho vyplývá, že v žádné jiné oblasti nejsou tak potřebné zásadní změny forem a metod přípravy jako v přípravě kádrů, která je jedním ze základních předpokladů úspěšného splnění úkolů naší armády při obraně socialismu.

Pokud jde o vytvoření určitého **systému velitelské přípravy**, myslím, že by bylo účelné převzít dlouholeté zkušenosti HPS ČSLA, která tímto způsobem organizuje s perspektivou na dva až tři roky marxisticko-leninskou přípravu vojáků z povolání. Domnívám se, že obdobný systém by prospěl i organizaci a cílevědomému zaměření odborné přípravy vojáků z povolání.

Příprava důstojníků by měla být více zaměřena na **rozvoj tvůrčího myšlení**, na dovednost rychle se orientovat ve složité situaci a umět organizovat práci podřízených a nečekat na pokyny shora. Zatím jsme si zvykli v naší mírové práci i v celé výchově ve společnosti pracovat naopak. Vždyť nyní je všechno schvalováno nadřízeným velitelem (náčelníkem), vše se stále hlásí a tento styl je vžit jak pro mírovou službu, tak i pro práci v poli. Při charakteristice příští možné války však všichni uvádíme, že bude velmi dynamická a jedním z rozhodujících faktorů bude čas, který vyžaduje rychlost myšlení i rozhodování. Má-li být splněn tento požadavek, pak bychom si již v míru měli **zvykat na mnohem větší samostatnost, odbourat časté informování, schvalování a hlášení**. Vždyť příští válka nedovolí v žádném případě takový styl, který byl uplatňován ve druhé světové válce, kdy velitelé a štáby plánovali operace mnoho týdnů i měsíců, kdy probíhaly složité schvalovací procesy, posuzování a projednávání. Při zahájení války bude pozdě zvykat si na rychlost práce a plnění dnes teoreticky proklamovaných požadavků, jestliže jsme je neovládli již v naší mírové činnosti.

Nad tímto problémem bychom se měli skutečně velmi hluboce zamyslet, poněvadž i v odborné vojenské literatuře členských států Severoatlantického paktu můžeme často najít poznámky o těžkopádnosti velení armád Varšavské smlouvy a tuto skutečnost uvádějí jako naši velkou nevýhodu. Někdo možná namítne, že jde o součást nepřátelské propagandy a že s tímto tvrzením nelze souhlasit. Mám za to, že v každém případě bychom však měli tuto otázku velmi objektivně posoudit a přijmout příslušné závěry.

Soudím, že velitelská příprava je zatím prováděna **bez přihlédnutí ke skutečné úrovni znalostí** jejich účastníků a **bez ohledu na dobu od zakončení vojenské školy nebo akademie**. V praxi se stejně školí důstojníci bez ohledu na to, zda zakončili vojenské školy před 10 nebo 20 lety a zúčastňují se stejných přednášek, seminářů a zaměstnání i s novými absolventy vojenských škol.

V průběhu roku jsou na přípravu stereotypně vyčleňovány dva dny v měsíci, z nichž v jednom dni je MLP a ve druhém velitelská příprava. Zvykli jsme si ji uskutečňovat zpravidla formou přednášek seminářů, případně ukázkami bojové techniky.

V dřívějších letech jsme naopak prováděli tuto přípravu více formou letuček, skupinových cvičení apod., v nichž byli zpravidla všichni účastníci zařazeni na funkcích velitelů armád, divizí, pluků, bez ohledu na své skutečné funkční zařazení.

Tato forma školení byla schematicky přebírána z vojenských škol a nepřihlížela ke skutečné potřebě přípravy důstojníků podle předurčení.

V minulosti platila zásada, že má být každý důstojník připravován o jeden stupeň výše, než na jakém je zařazen. Tuto dobrou praxi jsme jaksi zapomněli a školíme se bez ohledu na to, co kdo bude potřebovat v boji, i když tuto zásadu často proklamujeme!

S uvedenou otázkou souvisí především **místo a úloha velitelské přípravy** v celkovém procesu operační a bojové přípravy armády. Teoreticky uznáváme, že je jednou z rozhodujících oblastí přípravy armády, ovšem na její uskutečňování „není čas“ a bere se často jako nutné zlo.

Myslím, že by bylo vhodné se v rámci přestavby zamyslet, co by mělo mít prioritu v činnosti velitelů a štábů, čili onen známý „hlavní článek“.

Doposud je v činnosti vojsk všechno prvořadé a téměř všude se vyžaduje přítomnost **příslušných velitelů**, bez ohledu na jejich konkrétní reálné časové možnosti. Připočteme-li k tomu, že se velitelé, počínaje stupněm pluk, většinou angažují v maximální míře i politicky, buď jako poslanci příslušných ONV, KNV, ČNR, FS, nebo jako členové OV, KV KSČ nebo ÚV KSČ, zbývá jim velmi málo času na konkrétní řízení činnosti podřízených.

Ke zvýšení úrovně přípravy velitelů a štábů je trvale vyžadováno **studovat názory pravděpodobného nepřítele** na vedení operací a boje i jeho zbraně a bojovou techniku. Domnívám se však, že doposud jsme dosti dlužni konkrétnímu promyšlení nezbytných protiopatření, která vyplývají z modernizace armád našeho možného nepřítele a z jeho nových názorů na vedení příští války. V některých případech chybí dostatečný **teoretický předstih** v rozpracování našich názorů před jejich praktickou aplikací v přípravě štábů a vojsk. V praxi to nakonec vede k tomu, že leckdy podceňujeme nepřítele a při praktické přípravě málo prosazujeme nové názory nepřítele na vedení bojové činnosti bez ohledu na jeho rostoucí palebné a bojové možnosti, způsobené zaváděním vysoce přesných a účinnějších zbraňových kompletů do výzbroje armád.

Všichni příslušníci velitelského sboru naší armády, která je součástí Varšavské smlouvy, by měli mít větší zájem o **znalost ruského jazyka**. Znalost angličtiny, která je společným jazykem armád Severoatlantického paktu, tvoří nezbytný předpoklad celkové připravenosti všech důstojníků NATO. Domnívám se, že v tomto směru jsme zůstali studiu ruštiny v naší armádě mnoho dlužni.

Dále si myslím, že by bylo účelné **zpracovat minima požadovaných základních znalostí**, které by měl každý funkcionář znát na daném stupni. Úspěšné prokázání těchto znalostí by mělo být i jedním z předpokladů pro pověření každého důstojníka vyšší funkcí i pro jeho povýšení. Tyto materiály by mohly být zpracovány vybranými zkušenými pracovníky vědeckovýzkumné základny, což by byla jistě účelnější a prospěšnější práce než řešení různých, často velmi problematických

„vědeckých úkolů“, které jsou zpravidla po obhájení založeny a nijak nejsou využívány v praxi.

Vliv vědeckotechnického rozvoje se ve velitelské přípravě projevuje buď prováděním ukázek bojové techniky, které jsou vesměs tak obsahově bohaté a různorodé, že při nedostatku času nepřinášejí zpravidla žádoucí efekt. Většinou se však vědeckotechnický rozvoj dříve projevoval v náročném přezkušování takticko-technických dat zbraní a bojové techniky, bez ohledu na to, zda přezkušovaný je měl znát ve svém funkčním zařazení, či nikoli. Během krátké doby po přezkoušení každý stejně zapomněl téměř vše, z čeho byl přezkušován.

Zkušenosti z minulých let potvrzují, že by bylo nejvhodnější školit skutečně každého podle toho, co ve svém zařazení potřebuje a s novou technikou se seznamovat např. v krátkodobých kursech ve vojenských školách, což by přinášelo mnohem větší efekt než dosavadní forma studia.

Rozsah znalostí každého důstojníka, který je čas od času přezkušován, je doposud zpravidla určován buď podle vzoru nadřízeného stupně velení, to je podle toho, co se přezkazuje při velitelských shromážděních, nebo podle subjektivního názoru přezkušujícího. Mnohdy jsou požadavky na rozsah a hloubku znalostí tak široké, že neodpovídají konkrétním funkcím příslušných důstojníků. Domnívám se, že by bylo vhodné zpracovat ve formě pomůcky **přehledy základních povinností a znalostí** od velitele čtyř až po velitele divize a na základě této pomůcky přezkušovat jejich znalosti. Dosavadní obrovské množství předpisů, pomůcek, nařízení a směrnic není nikdo schopen v praxi obsáhnout a v plném rozsahu je i plnit. Tato skutečnost byla již několikrát ověřena a potvrzena různými analýzami a komisemi v průběhu několika desetiletí, ale doposud žádné odpovídající závěry nebyly přijaty.

Ke zvýšení efektivity velitelské přípravy je nutné v potřebném rozsahu **zainteresovat důstojníky** na její kvalitě. Bude zapotřebí zvyšovat osobní odpovědnost jednotlivců za vlastní přípravu. Nestačí však pouze zdůrazňovat odpovědný vztah k prohlubování vlastních znalostí, ale je zapotřebí toto patřičně i odměňovat. Jestliže bude každý důstojník vidět, že je hodnocena jeho snaha o zvyšování přípravy, bude mít také větší zájem o rozšiřování svých znalostí. Bylo by proto vhodné uvažovat o morální i hmotné stimulaci v této oblasti. K tomu mohou napomoci např. mimořádná povýšení, objektivní hodnocení, pověření vyšší funkcí, odměny apod.

K objektivnímu hodnocení znalostí bude účelné vypracovat **jednotná kritéria**, což umožní shodně se skutečností posuzovat kvalitu důstojníků a reálnou schopnost zastávat jednotlivé funkce. Měli bychom využít dřívějších zkušeností, kdy před pověřením vyšší funkcí byli důstojníci školeni v různých kursech. Soudím, že rovněž před povýšením by bylo účelné každého přezkoušet z rozsahu stanovené látky.

Náročná vojenská služba neumožňuje generálům a důstojníkům věnovat příliš mnoho času na vlastní přípravu, a proto by měla být organizována mnohem **racio-**

nálněji a efektivněji, než je tomu doposud. Měli bychom více využívat poznatků z lokálních válek, zaměřit se v přípravě skutečně na to, co bude potřebné ve válce. Ke zdokonalování znalostí velitelského sboru šířeji **organizovat krátkodobé a postgraduální kursy ve vojenských školách a akademiích**.

Požadavky přestavby kladou mnohem vyšší nároky i na **zdokonalování organizátorských schopností**, které jsou velmi potřebné i pro činnost v mírových podmínkách. Tuto skutečnost zatím opomíjíme. Vždyť řízení každodenní činnosti vojsk v míru vyžaduje **rozpracovat zásady řízení**, což není doposud plně jasné. Myslím, že nazrála doba tyto otázky skutečně rozpracovat, ujasnit a vytvořit předpoklady pro organizované školení a přípravu velitelských a štábních kádří, zvládnout vědecké zásady organizace a řízení. Bez těchto předpokladů si nelze představit úspěšné plnění budoucích úkolů naší armády v míru i v poli.

Příslušníci našeho velitelského sboru by rovněž měli pro příští léta velmi dobře **zvládnout obecné principy teorie řízení** i konkrétní problémy **teorie velení**, bez nichž nebude moci v budoucích letech nikdo dlouho pracovat na kterékoli řídicí funkci. K tomu by bylo vhodné organizovat krátkodobé kursy s využitím odborných pracovišť ČSAV nebo jejich odborníků. V současnosti a především v blízké budoucnosti by každý funkcionář, který bude řídit určitý pracovní kolektiv, měl znát základy řídicí práce, které mohou vést i ve vojenské oblasti k zefektivnění velení vojskům v míru i v poli. Bylo by účelné zabezpečit mnohem systematictější přípravu funkcionářů na jednotlivých stupních velení formou **zdokonalovacích kursů** a přitom více využívat i civilních zařízení a odborníků, kteří se problematikou řízení vědecké práce již řadu let velmi hluboce zabývají. Vždyť již na 8. zasedání ÚV KSČ bylo zdůrazněno, že je třeba zvyšovat kvalifikaci vedoucích pracovníků tak, aby odpovídala rostoucím nárokům i soudobým požadavkům. V březnu 1983 přijalo předsednictvo ÚV KSČ nový celostátní systém přípravy a zvyšování kvalifikace vedoucích pracovníků, který byl realizován usnesením vlády ČSSR č. 155/1983. Jednotlivé resorty ve svých vzdělávacích zařízeních, především institutech pro výchovu vedoucích pracovníků daného ministerstva zabezpečují plnění tohoto usnesení. Soudím, že v rámci FMNO by bylo nesporně užitečné uskutečňovat obdobné školení.

Příprava naší armády vychází z obranného charakteru vojenské doktríny členských států Varšavské smlouvy, která spočívá na principu rovnováhy a dostatečnosti. Realizace jejích požadavků má vysoké nároky na připravenost velitelského sboru.

Probíhající přestavba rovněž vyžaduje, aby naše vojenské kádry měly mnohem širší politické, všeobecné i odborné znalosti. V oblasti přípravy důstojníků by bylo

účelné provést **hlubokou analýzu, přehodnotit cíle, formy a metody jejího uskutečňování.** Měli bychom se snažit **oprostit ji od vžitých šablonovitých forem a metod** a přitom **vycházet z perspektivního vývoje nových zbraní a názorů nepřítele na vedení možné příští války.**

Základem veškeré přípravy našeho velitelského sboru je samozřejmě ideová, vysoce stranická, morálně politická výchova a bezmezná oddanost komunistické straně a našemu socialistickému zřízení. V žádném případě však nelze opomíjet a podceňovat vysokou odbornou připravenost a profesionální mistrovství každého důstojníka. Jedině dobře připravený velitelský sbor je schopen zabezpečit všechny úkoly bojové pohotovosti ČSLA.

Přípravu velitelů a štábů podřídít cílevědomému osvojování, rozpracování a důsledné realizaci požadavků vyplývajících z obranného charakteru vojenské doktríny.

(Směrnice pro operační a mobilizační přípravu ve výcvikovém roce 1988–1989)
